

I. Безцінний мотлох

Давним-давно, коли ще світ був молодим та усміхненим, побились якось лицар Кий та дракон Змій. Лицар переміг, а дракон образився. На честь своєї перемоги Кий заснував славне місто Київ. А Змій на честь того, що образився, заکлав моторошне місто Зміїв. На тому самому місці, що цікаво.*

* Любий читачу! Зміїв на Харківщині не має до цієї історії жодного стосунку. Тут мова про київського Змія та його чарівне місто.

«Таке навряд чи можливо!» — так скажуть усі, хто не дуже багато знає про життя підступних драконів. Річ у тім, що зазвичай вони мешкають у темному світі моторошних істот. Але можуть переходити, тобто перелазити, в інший світ.

Отак у Києва з'явився темний двійник. А між двома цими містами, Києвом і Змієвом, утворився таємний прохід. Ним користувалися підозрілі особи з обох місцин, щоб потрапляти в інший світ.

Минуло чимало століть — і давня легенда забулася. У Києві ніхто вже й не пам'ятав про Зміїв, і навпаки. Але була в цій забутості своя перевага: мешканці обох міст припинили туди-сюди лазити. Нарешті успокоїлися і стали жити кожен у себе.

Проте раз на кілька сотень років суто випадково все ж таки хтось із киян потрапляє у Зміїв. Або навпаки. Як відомо, у кожного своя доля. Однак цим людям точно не позаздриш.

Ворона згорнула потріпаний підручник «Давня література» й сунула його в наплічник. Трамвай зі скреготом долав останні метри перед зупинкою «Бентежний Закут». Саме тут стояла Воронина школа. Не дуже популярне місце, якщо чесно. Мабуть, близько половини

учнів прогулювали уроки. Дехто почав уже в сьомому класі, у якому навчалася Ворона. І дедалі менше осіб приходили до початку занять. Тим більше в такий смог.

Ворона швидко розклала свою парасмозку*. Одна шпиця відразу ж зламалася. Дівчинка навіть не звернула на це уваги. У Змієві завжди щось виходило з ладу, руйнувалося, самознищувалося чи зникало. Здавалося, без цього місто існувати просто не може. Наприклад, застібка-змійка у Ворониній довгій червоній куртці ламалася вже п'ять разів. Не було сенсу лагодити її знову, тож одержина не спадала з плечей тільки завдяки поясу. Цікаво, що руда шапка трималася на голові сама собою. Ворона любила рудий колір, він дуже личив до її веснянок. Однак волосся чомусь було темно-каштановим, аж чорним, і до веснянок майже не пасувало. Так само як і чорні-чорні очі.

Ворона повільно просуvalася до школи, звичними рухами розганяючи смог парасмозкою. І намагаючись не надто глибоко вдихати. А головне — не думати, який цього разу склад смогу. І чому в ньому роються якісь чорні часточки, схожі на мак. А до них прилипають

маленькі яскраво-жовті пластівці. Ворона знала, що джерело зміївського смогу — численні труби місцевих заводів, декотрі дуже магічні. А декотрі — не дуже. На одному з таких підприємств працював Воронин тато. Щоразу, коли дочка питала в нього, що саме виготовляє його завод, тато повторював:

— Доню, немає таких слів, якими можна було би правдиво описати наше виробництво і які водночас батько міг би сказати своїй доньці.

Смог у Змієві був скрізь і завжди. Часом здавалося, що він живий, що спостерігає за кожним.

Замислившись про все це, Ворона не помітила, як зачепила парасмозкою чийсь ніс.

— Дивись, куди тицяєш віником! — почулося крізь отруйний туман. І на розчищене парасмозкою місце вийшов худий хлопець у старезній зеленій куртці. Це був Свищ, Воронин однокласник. — А, це ти, — сказав він спокійніше. — Розвертайся на сто вісімдесят градусів. Заняття скасовано.

Дівчинка автоматично розвернулася й пішла за ним, питаючи:

* Парасмозка — спеціальний пристрій для розганяння (розмітання) смогу перед собою. На вигляд щось середнє між парасолькою, віником та віялом.

— А що сталося? Це через погодні умови?

— Не знаю, — байдуже кинув через плече хлопець. —
Думаю... Глянь!

Зі змогу поважно вплив червоно-жовтий трамвай.
Свищ кинувся на зупинку, Ворона за ним.

Трамвай був напівпорожній, адже їхав з умовно централь-
ного району, в якому був провулок Бентежний За-
кут, до Дніпра.

— То чого заняття скасували? — спитала Ворона, сі-
даючи біля Свища.

— Нічого не скасовували, — спокійно відповів хло-
пець. — Просто там зараз контрольна. З алгебри.

— Як?.. — Ворона не могла дібрати слів.

— Отак, — посміхнувся хлопець, показавши свої сіро-
жовті гострі зуби. — Підходжу я до нашого класу, а звід-
ти голос Старого Синуса: «Мухоловко, поклади кож-
ному на парту аркуші із завданнями. Дивись, щоб на
одній парті були різні варіанти». Ну я й подумав: «Ага,
на сьогодні заняття скасовано». Розвернувся й пішов
геть, а далі ти знаєш.

— Е-е... — тільки й змогла відповісти Ворона.

Свищ мовчав і дивився у вікно. Це було досить ці-
каво, адже крізь смог час від часу пробивалися пасма
чорного й синього диму.

Раптом попереду щось гучно тріснуло. Ворона перевела погляд на постать у довгій шубі з несправжнього бобра, яка сиділа за кілька метрів попереду. У ногах цієї істоти стояла величезна картата торба, з кутика якої повільно просочувалося щось ядучо-зелене.

«Мабуть, варто вийти на наступній та повернутися до школи», — подумала дівчинка й підвелася.

— Ти куди? — здивовано запитав Свищ. — Контрольну ти все одно вже пропустила. Гуляти так гуляти!

— А-а... куди ти їдеш? — спитала Ворона тихенько, щоб не почула проява в огидній шубі.

— Це залежить від того, скільки в тебе грошей, — підморгнув хлопець.

Вони вийшли на кінцевій. Тут смог був ледь помітного зеленого відтінку, адже змішався з отруйними випарами Дніпра.

— Послухай, — прошепотіла Ворона. — Я не в захваті від ідеї купувати тут пиріжки з м'ясом...

— Дайте два! — радісно сказав Свищ понурій тітці, яка стояла за облупленим фанерним ящиком на колесах із написом «ПЕРИЖКИ». Тітка хвацько відтулила

кришку ящика, звідти повалила густа сива пара. Мить — і виделка з двома довжелезними зубцями пірнула в отвір. Пролунав тихий зойк — і виделка повернулася із двома пиріжками, наколотими на зубці. З кишені за-тасканого фартуха, надітого поверх засаленої куртки, тітка дістала два шматки сірого паперу, загорнула *пиріжки* та простягнула покупцям.

— П'ятдесят копійок за обидва! — гаркнула вона голосом застудженого болотяного чорта.

— Давай гроші! — Хлопець штрикнув Ворону пальцем у плече.

Ніби у трансі, дівчинка дістала гаманець і розпла-тилася.

Свищ одразу з апетитом вгризся в харч і подався кудись у напрямку Дніпра.

— Найкжаший жажч Жмівава! — прошамкав із набитим ротом.

— Що? Як ти взагалі можеш підносити це до обличчя? — з огидою вигукнула Ворона, намагаючись не відставати від однокласника.

— Найкращий харч Змієва, кажу! — повторив Свищ, проковтнувши. — Ти спробуй! Один шматочок!

Ворона затиснула носа двома пальцями й відкусила.

— М-м, смачно! — визнала вона, проковтнувши перший шматок. — Тільки ж це не м'ясо. Це... гречка із...

— Моя версія: із цибулею. І не обговорюймо більше це питання, щоб не дійти іншого висновку, — мовив Свищ через плече.

— Як же добре, що це не м'ясо, — задоволено промовила Ворона, відкушуючи другий шматок.

— Зміїв узагалі повен приємних несподіванок. Просто треба поменше сидіти на уроках, — кинув їй Свищ і піддав ходу.

Ворона побігла за ним.

Ранковий смог потрошку розсіювався, і ставало зрозуміло, що Свищ із Вороною бігли по ринку. Якщо точніше, по славнозвісному книжковому ринку «Петрівка». Він був знаменитий тим, що тут продавали головним чином два типи книжок: дешевий непотріб і підручники.

«Хоча, — подумала Ворона, доїдаючи *перижок*, — може, це насправді один тип книжок, а не два».

Брудні пошарпані ятки були зусібіч обвішані картонками в кольоровій гамі «вирвиоко» із написами:

